

Ibi: Nec o'eris premiffis decifio textus in cap. ex parte.

De interpretatione textus in cap. ex parte 27. de Decimis tractant late Rebuf. 7. 14. Suar. cap. 23. a num. 4. Guttier. num. 124. Cardinal. Tufch. tom. 6. in P. conclus. 752. Carol. de Tapia ad l. fin. part. 2. c. 9. ex num. 9. ff. de consuet. Princip. Gregor. Arcedi. de priv. legi. lib. 2. c. 9. num. 27. cum aliis; Castill. dict. tom. 7. de Teris. c. 35. num. 40. Barbof. in collectan. ad idem c. in princip. & in c. quia circa, de privileg. num. 13. Monet. d. 4. n. 3. ex n. 65. Valenzuel. conf. 33. num. 50. Tondur. sup. num. 17. & communiter hic intellectus a D. Covar. traditus approbatur. Quid autem sit novale, quoad remhanc, definitur in c. quid. per. novat. 2. §. 1. de verb. significat. ut sit ager de novo ad cultum redactus, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuisset, Menoch. conf. 36. num. 2. Henr. Canil. de Decim. c. 11. num. 1. Tufch. in N. conclus. 115. Perr. Gregor. synt. gram. jur. lib. 1. c. 2. n. 2. Monet. dict. quast. 3. num. 50. Aliter tamen a Consultis accipitur in l. sylvia cadua 30. §. novalis, ff. de verb. significat. & in l. fin. §. ult. ff. de term. noto, & notat Rebuf. in d. §. novalis, l. fin. Sed profecto magis consonum iuribus.

Privilegium de percipiendis decimis in aliena Parochia minimè novalia complectitur, sive laicis, sive Ecclesiasticis indulgeatur; Suar. dict. cap. 23. num. 5. Monet. c. 4. quast. 3. num. 67. Ancharran. in dict. cap. ex parte, Guttier. dict. lib. 2. c. 11. a num. 120. Aug. Barbof. in collectan. ad d. cap. 2. num. 6. de decim. in 6. & dict. c. 26. §. 2. num. 58. Castill. c. 15. num. 34. 35. 39. Cancr. num. 14. etfi contra sentiat de privilegio Ecclesie concessio.

Privilegium, per quod alteri præter concedentem præiudicium generatur, strictè debet interpretari, Carleval. de iudic. tom. 2. tit. 3. disp. 28. num. 16. Guttier. practicar. lib. 4. cap. 5. num. 2. Cabed. Lusitan. decis. 93. num. 1. part. 2. Melo de induo. debito. quast. ult. nu. 3. Hippolyt. singul. 483. Tufch. sup. cons. 211. Castill. c. 36. num. 14. Valenz. conf. 93. num. 31. Barbof. in collect. ad c. quia circa, num. 14. de priv. leg. Quod verum est, cum per privilegium iuri communi derogatur; sed si per illud alteri privilegio, aut consuetudini officiat, easque ad terminos iuris communis reducatampla interpretatio faciendae est; Castill. cap. 15. num. 40. Tiraquel. de primogen. quast. 22. a num. 5. D. Covar. in l. b. 3. c. 6. num. 4. Guttier. de iur. am. confirmat. part. 1. cap. 29. num. Sanchez de matrim. lib. 1. disp. 12. Evcard. in l. b. a ratione loq. largas, num. 129. Villag. in tract. de extension. legum. rubric. de extens. leg. correctoria. num. 9. Sured. de aliment. tit. 2. q. 15. num. 93. Farin. fragment. c. im. n. par. 1. l. E. num. 86. cum quibus facile conciliatur d. c. ex parte, & c. tua 25. §. 1. de Decim. siquidem in illo, ad jus commune per privilegium reditur; & in hoc, secus evenit; quare in uno gratia proelatur, quæ in altero restringitur quoad novaliam comprehensionem, Et est obiter advertendum, rationem traditam à Pontifice in dicto. ex parte, ut cui conceditur quod plus est, videatur indultum quod est minus, non esse generaliter in materia privilegiorum admittendam, ut patet ex dict. c. tua; sed in specie tantum, de qua ibi agitur, ubi lata interpretatio recipi debet; ut post alios rectè observat Suar. sup. n. 7. Castill. ubi proxime.

Ad Num 14.

Decifio c. penult. de privileg. maximè locum habet, quando ex agro noviter præciso antea aliqui fructus percipiabantur velati ex arboribus, pastu, aut sylvia cadua; decimæque ex illis solvabantur; nisi esset quicquam per exiguum, ut supra notavimus numer. 133. Et conclusio nem hanc à D. Covar. deductam, ex dict. cap. penult. scilicet privilegium de decimis non solvendis ex novalibus, non esse generaliter in materia privilegiorum admittendam, ut patet ex dict. c. tua; sed in specie tantum, de qua ibi agitur, ubi lata interpretatio recipi debet; ut post alios rectè observat Suar. sup. n. 7. Castill. ubi proxime.

in d. sylvia cadua §. novalis, vers. §. ff. de verb. significat. Guttier. num. 126. Princep. enim, nullius iuri præiudicium inferre præsumitur, nisi de eius voluntate appareat manifestè, c. super eo 15. §. 1. ubi Glof. verbo, intentionis, de offi. delegat. l. 2. §. sequi à Principe, ff. e quid in loc. pub. fiat, Carleval. val. to. 1. disp. 2. num. 639. Castill. c. 36. num. 11. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 1. man. 13. Peregrin. de iur. ff. lib. 1. tit. 3. a num. 21. Perez. in l. glof. 1. col. 1. vers. Præterea tit. 5. lib. 3. Ordinar. Tiraquel. de iudic. in reb. exig. vers. 61. pag. 42. Ubi quod idem est in minimo præiudicio, Alciat. de præsumpt. eg. 3. præf. 11. Grammatic. decis. 104. num. 23. Menoch. de arbitrar. lib. 1. quast. 9. numer. 11. & hoc probat etiam in concessione ex motu proprio, & certa scientia, imò & cum clausula de plenitudine posteratis, Castill. ubi proxime num. 23. Seraphin. decis. 11082. numer. 8. Barbof. de dict. & d. us. 19. numer. 10. ibique alii; & procedit, nemum in iure jam quæsitio, sed etiam in spe probabili Menoch. conf. 36. num. 24.

Ibi: Qua ratione conciliari, ni fallor, possunt. Hanc doctrinam, & conciliationem ad huiusmodi contrarietate opinionum tollendam; ut iuri consonam; turritur Castill. numer. 26. Rebuf. quast. 14. numer. 34. Monet. dict. c. 4. numer. 70. Cardin. Tufch. l. P. conclus. 729. numer. 5. Roderic. Suarez usq. proxime. Guttier. num. 192. vers. Hæc tamen, & alii.

Utrum autem privilegium Summi Pontificis de non solvendis decimis extendatur ad novalia, & ad possessio nes post concessionem; quæ sita disputant DD. Affirmant Suar. de cap. 19. num. 4. 7. Pellizzari. sup. tom. 2. tract. 8. cap. 7. num. 171. cum seqq. apud quem Castr. Palao, Azor. & Abaas in cap. dudum, de privileg. Negant Castill. c. 14. num. 43. Rebuf. quast. 14. num. 30. Oidrad. conf. 268. Barbof. in collectan. ad d. c. quia circa, n. 11. & d. c. 26. §. 3. num. 14. Monet. c. 4. quast. 3. num. 67. Rodrig. quastion regular. resol. 50. num. 6. Guttier. d. c. 21. num. 130. licet alid. juris sit de privilegio non solvendis decimas de proprio labore perceptas, nam & novalio complectitur; c. ad audientiam, de decim. Castill. sup. Barbof. d. n. 14. & alii communiter; & hoc privilegium omnibus Religionibus competit. cap. ex parte, et i. de decim. Barbof. cum aliis num. 17. qui advertit, hoc verum esse quoad fructus, pro ipsorum usu necessarios; & ita intelligendus est Cancr. d. cap. 23. num. 3. 15. Sed ut privilegium prædicitum post illud acquisita privilegia comprehendat, necessariò requiritur specifica derogatio c. numer. 34. de decim. Guttier. num. 136. Suar. cap. 19. num. 7. Ioan. Franc. de Leon in theaur. for. Ecclesiast. part. 2. c. 12. a num. 69. Camill. Bortel in sum. decis. n. part. 1. 19. de decim. num. 42. Kota decis. 122. num. 4. & decis. 123. part. 1. diversor. & apud Postium de manutent. decis. 57. n. 4. Pellizzari. sup. num. 170. Augustin. Barbof. in dict. §. 3. n. 137. Marchesan. de commission. p. 2. num. 1. 2. pag. 596. in ult. imp. pref. Campan. in divers. iur. Canon. rub. 12. c. 13. num. 154. & alii laudati per eundem Barbof. in collectan. ad d. cap. nuper.

Illud tandem non est prætermittendum, quod controversiæ super Decimis ad forum spirituale sit, de illo iudicare laicis non licet; c. 2. 3. de iudic. c. casum. 7. qui sit. sunt legit. docent Suar. c. 38. num. 16. 17. Thom. Delbene de immunit. Ecclesiast. tom. 1. c. 10. dabit. a num. 1. D. Covar. practicar. lib. 1. c. 35. num. 1. Cevall. tom. ult. quast. 25. a num. 11. Ubi neque incidenter laicos de spiritualibus cognoscere posse, approbat Petr. Barbof. in l. Tit. a, num. 39. ff. de iur. matrim. Castill. c. 12. numero. decimo secundo. Aud. Gail. practicar. observat. lib. 1. observat. 38. Aug. Barbof. dict. c. 26. §. 4. n. 1. Dian. resolut. moral. p. 1. tract. 1. resolut. 89. Scaccia de sentent. & re iud. glof. 7. q. 3. limit. 5. a n. 4. & plurimi alii apud Castill. & Aug. Barbof.

Hæc tamen regula nonnullas patitur exceptiones communi DD. suffragio comprobata. Prima est, si quæstio vertatur facti, veluti an decimæ sunt solvæ; super quo secularis pronunciare non prohibetur, tanquam mixti fori, D. Covar. sup. num. 2. Delbene num. 34. Bobadill. in politic

politic. tom. 1. lib. 2. c. 18. num. 145. Guttier. practicar. lib. 3. c. 26. num. 2. Rebuf. quast. 10. num. 2. 38. Castill. in l. 6. Taur. vers. De qualquis a calidat. Monet. cap. 8. a primo. Zerol. in prax. Episcop. part. 1. verbo, Decime, §. 6. Aug. Barbof. supra.

Secunda, si de sola possessione juris Decimarum disceptetur, Cevall. supra numer. 54. Gail. lib. 1. observat. 28. num. 2. Avendan. de exec. mandat. part. 1. c. 1. numer. 32. Guid. Papa decis. 85. num. 2. Garcia de nobilit. glof. 9. n. 48. Myssi ger. cent. 2. observ. 67. Mendez a Castr. in prax. Eccl. Lufitan. lib. 2. c. 4. num. 14. Aug. Barbof. in collect. ad c. tua 25. num. 3. de decim. Castill. sup. n. 41. ubi ex Cevall. rationem reddit, quia scilicet possessorum rei spiritualis, causa temporalis, & profana censetur, Menoch. conf. 268. ex nu. 5. ubi limitat in remedio adispicendæ; & plures alii apud Delbene num. 2.

Tertia est, quoad Decimas in laicos perpetuò legitima concessione translatas; nam de illis in quæstionibus, tam juris, quam facti laici sunt iudices competentes. Et de conciliis Regibus Hispaniarum, privative in eisdem supremi Tribunalibus, etiam inter Ecclesiasticas personas cognoscitur; Guttier. sup. lib. 1. c. 14. num. 4. D. Covar. dict. num. 2. vers. Tertio quæties, Rebuf. numer. 39. in fin. Bobadill. num. 146. Pontanel. de pact. nuptial. claus. 4. glof. 13. p. 2. num. 58. Petr. Barbof. in d. l. Titia, num. 42. Castill. quam plurimos referens sup. a num. 20. D. Felician. de Vega in cap. quævier, & quando, num. 10. de iudic. D. Solorzan. de iur. Inciar. lib. 3. c. 1. a num. 42. Garc. de expen. c. 9. num. 94. Cabed. decis. 63. num. 4. Morla in empur. jur. part. 1. tit. 6. de iurisdic. omni. iudic. in princ. num. r. 137. Gratian. discept. c. 238. num. 58. Henriq. in summ. lib. 7. c. 27. lit. E. Cevall. quast. 822. n. 70. cum seqq. & dict. quast. 25. n. 24. 25. ubi aliud ait de Decimis in feudum datis, de quo videndus Thom. Delbene a num. 36. qui distinguit inter feudum Decimarum titulo oneroso, vel lucrativo concessum; & Cevall. sententiam probat Barbof. numer. 2. vers. Itidem, cum aliis.

AD CAPUT XVIII.

De intellectu & praxi leg. Diffamari, §. Cod. de ingen. manumifl.

SUMMARIUM.

- 1 De intellectu l. Diffamari, de ingen. manum. qui d'f servunt.
2 De praxi prefata constitutionis, remissivè.
3 Est remedium extr. ordinarium, quod ex d. l. diffamari; competit.
4 Remedia extr. ordinaria cessant ordinariis existentibus.
5 Infra causa excusat diffamantem.
6 Non agit remedio d. l. legis nisi qui possidet.
7 De pena eius, qui con una iter edere instrumentum recusat.
8 Ut quis privetur iure, quod ex instrumento habet ob contumaciam in eo exhibendo, bis interpositè est præmonendus.
9 Quando liberetur quis ab instrumentorum edicione remissivè.
10 An sit bis adinvenendus diffamator, antequam ei silentium perpetuum imponatur?
11 Si post terminum à iudice præscriptum appareat diffamator acturus, audietur, nisi jam sententia silentium perpetuum imponens fuerit lata.
12 Summarie saltem constare debet de diffamazione, ut locus sit dicta legi, diffamari.
13 Ad utendum remedio l. si contendat, ff. de fideiussor. diffamatio, ut prædicitur, non est necesse.
14 Differentia inter remedia d. l. diffamari, & d. l. si contendat.
15 De praxi d. l. si contendat, remissivè.
16 Quis iudex adinvenendus sit ad prefata remedia proponenda.

- 17 Agens ex d. l. diffamari, quoad primam petitionem actor habetur; & reus quoad reliqua.
18 Majori excommunicatione ligatus nisi nequit remedio legitimum præstatum.
19 Excommunicatus non auditur in iudicio, nisi ut reus necesse jarius trabatur.
20 Contra excommunicatum proponi possunt prefata remedia, qui, si ve it contedere, audietur.
21 Actor, qui compulsus ad iudicium trahitur, reus potius censetur.
22 Excommunicatus etiam in foro seculari à iudicio repellitur.
23 Agens excommunicatus in iudicio non auditur, si spontè veniat; secus si invitus.
24 Quibus casibus admittatur excommunicatus ad agendum in iudicio; remissivè.
25 Iudicium per actum cum excommunicato, parte non opponente, sustinetur.
26 Iudices Ecclesiastici censuris cogere possunt seculares, ut excommunicatos à iudicio repellant.
27 Index potest ex officio excommunicatum vitandum repellere.
28 Utrum excommunicatus cogatur procuratorem constituere ad iudicandum?
29 Excommunicatus etiam non denunt a us, parte opponente, potest à iudicio excludi.
30 Excommunicatus etiam ante denuntiationem jus nullum habet ad fideliùm communionem, a quibus, si ve int, vitari potest.
31 Reductio ad arbitrium boni viri apud quem iudicem est postulanda.
32 Si Clericus, & laicus Arbitri sententiam dixerint, pro reductione ad arbitrium boni viri, superior Clerici erit adinvenendus.
33 In remedio d. l. diffamari, comparandum est coram iudice diffamari secundum Communem.
34 Traditur sententia alia docens, coram iudice diffamatori, esse comparandum.
35 Actor forum rei sequi tenetur.
36 Index causa preparata est competens ad causam preparatam.
37 Laicus utens remedio d. l. diffamari, Clericum, vel Episcopum ad forum suum trahit invidiosus agit.
38 Per iactationem quis ad iudicium provocat.
39 Reo duplicem forum habente de iure communi, actor, quem maluerit, potest eligere.
40 Secus est, si duplex forum ex privilegio competat, nam ipse reus eligit.
41 Quoties diffamatus duplicem forum habet de iure communi, si ipse compareat in utroque diffamator velit agere in altero, causa ad hunc est remittenda.
42 Unus est iudex in prædicto casu causa preparata, & aliter preparanti.
43 Remedium l. diffamari, est commune omnibus causis, tam civilibus, quam criminalibus.
44 Successor majoratus, vivo possessore, ut potest remedio l. diffamari.

Ad intellectum l. diffamari §. Cod. de ingen. manumifl. Legendi sunt Molin. de primogen. lib. 1. c. 14. a nu. 23. Tufch. lit. D. cons. 411. cum seqq. Paz in praxi tom. 3. c. ult. §. 1. Cancr. variar. part. 3. c. 5. num. 54. cum seqq. Sarmient. lib. 1. selectar. c. 1. Capyci. decis. 18. & 89. Caguol. Contard. & Brater. ad eandem constitutionem, Greg. Lop. in l. 46. tit. 2. part. 3. glof. 2. cum seqq. Anton. Gom. variar. tom. 3. c. 1. num. 27. Guttier. cons. 51. Villadieg. in polit. c. 8. n. 108. c. 8. Mari. Burgi. in tract. de landem lib. 3. c. 51. n. 36. cum aliis Gratian. discept. forens. c. 85. per totum; Ant. Gabr. commun. lib. 2. tit. de actionibus conc. 6. Boer. decis. 255. Alexand. Trentacinq. variar. lib. 1. tit. de diffamationibus resol. 1. & plures alii apud Giurbam decis. 44. num. 1. Qui verò de l. si contendat, 29. ff. de fideiussor. egere, infra loco tradentur.